



ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΣ

Βασιλέως Κωνσταντίνου 40
116 35 ΑΘΗΝΑΙ - Τηλ. 7217288

230

Προσυνεδριακή Συνάντηση 2ου Συνεδρίου της
Πανελληνίας 'Οργάνωσης Νοικοκυράς
'Αθήνα 12 'Απριλίου 1986

'Η επίδραση τῶν Μαζικῶν Μέσων 'Επικοινωνίας καί 'Ενημερώσεως
στήν Οἰκογένεια.

'Η ἐπικοινωνία καί ἡ ἐνημέρωση εἶναι ἔννοιες καί ὅροι ποῦ
τά τελευταία χρόνια ἔχουν γίνει "φωτοῦρι" στό στόματα μικρῶν καί
μεγάλων, ἀπλῶν καί ἐπώνυμων ἀνθρώπων.

Πραγματοποιοῦνται μέσα ἀπό τά λεγόμενα "Μαζικά Μέσα" ποῦ τά
κυριότερα αὐτή τή στιγμή, μέ ἄμεση ἐπίδραση, εἶναι ἡ Τηλεόραση,
τό Ραδιόφωνο καί ὁ Τύπος. Οἱ τρόποι εἶναι πολλοί. Συνηθέστεροι:
ἡ εἰδηση, τό ρεπορτάζ, ἡ ἀνοικτή συζήτηση, τά καλλιτεχνικά καί
ἐκπαιδευτικά προγράμματα, ἡ διαφήμιση. Σκοποῖ πολλοί. 'Η πληροφό-
ρηση, ἡ ἐπιμόρφωση, ἡ ψυχαγωγία, ἡ κατανάλωση τῆς παραγωγῆς καί
διάφοροι ἄλλοι, λιγότερο ἄθωοι.

Εἶναι γενικά παραδεκτό ὅτι τά Μέσα Μαζικῆς 'Ενημερώσεως ἀποτε-
λοῦν ἰσχυροῦς καί δυναμικοῦς παράγοντες μέσα στήν οἰκογενειακή
καί κοινωνική ζωή μας γιατί μποροῦν ἀποτελεσματικά νά κατευθύνουν
καί νά διαμορφώνουν, νά στηρίζουν ἢ ν'ἀποπροσανατολίζουν, ν'ἀπο-
κοιμίζουν ἢ νά διεγείρουν δύο βασικοῦς μοχλοῦς τῆς κοινωνικῆς
δομῆς. Τήν κοινή γνώμη καί τήν ἀτομική βούληση καί συνείδηση.

Αὐτό ἰσχύει ἰδιαίτερα γιά τήν Τηλεόραση ἡ ὁποία ἔχει τήν τρο-
μακτική δύναμη ν'ἀνοίγει μ'εὐκολία διπλομανταλωμένες πόρτες καί
μέ παραπλανητικές καί θελκτικές μεθόδους ν' ἀποχρωματίζει τά
πράγματα. Νά μᾶς παρουσιάζει τό μαῦρο ὥσπρ καί τό ἄσχημο ὡραῖο.
Κι ἄλλοτε, κατά πῶς συμφέρει αὐτόν ποῦ τήν ἐξουσιάζει, νά δια-
στρέψει τήν ἀλήθεια καί νά διαστρεβλώνει τά γεγονότα ἢ γιά νά
δημιουργήσει μιάν ἀτμόσφαιρα ἀσφάλειας καί αἰσιοδοξίας ἢ ἀντίθε-
τα ἕνα κλίμα ἀνασφάλειας καί φόβου. Μέ τόν τρόπο αὐτό ἐπι-
ρῶνει κάθε διάθεση ἀντιδράσεως ἐναντίον τῶν κρατούντων.
Αὐτό, μέ πολὺ ἄλλα λόγια, λέγεται προπαγάνδα κάτω βέβαια ἀπό τήν
μανδύα τῆς ἐνημέρωσης.



Για την επίδραση της Τηλεόρασης στο παιδί, που για όλους μας αναμφισβήτητα είναι το πιο αξιοπρόσεκτο μέλος της οικογένειας και της κοινωνίας, γιατί κατ'έκταση είναι και ο αβριανός' υπεύθυνος πολίτης, πρέπει να πούμε πως είναι καταλυτική. Πρώτα-πρώτα ή συνεχής προσήλωσή του σε μία οπτική εικόνα -κι εδώ δεν εξετάζουμε αν είναι κατευθυνόμενη ή όχι- του δημιουργεί μία παθητικότητα, μία τάση φυγής απ'τήν πραγματικότητα. "Αν είναι προγραμματισμένη του διδόνει -του υποβάλλει δηλαδή- την εκάστοτε προβαλλόμενη κοινωνική ή ιδεολογοπολιτική ήθική και τό οδηγεί στην απώλεια της ατομικής και μερικές φορές, της έθνικής του ταυτότητας.

Τα σημερινά τηλεοπτικά προγράμματα, στον τόπο μας συγκεκριμένα, δυστυχώς, δεν προσφέρουν καμιά εγγύηση για την ομαλή πνευματική, ψυχολογική, κοινωνική και πολιτική εξέλιξη του παιδιού. Κι αυτό γιατί του προσφέρουν πλουσιοπάροχα, πρώτα απ' όλα, στοιχεία ενός μονομερούς ιδεολογικού προσανατολισμού που άμαυράνει έναν όλκληρο κόσμο, παρουσιάζοντάς τον μεθοδικά και σταθερά απ'τήν χειρότερη πλευρά του και επιπλέον πρότυπα ανθρώπων και τρόπους ζωής που προβάλλουν τό σέξ και τή βία και τό ένθαρρύνουν να έκδηλώνει μία αντικοινωνική συμπεριφορά. Μέ τόν τρόπο αυτό τό έμποδίζουν στην ομαλή του ανάπτυξη και την ένταξή του σήμερα στο οικγενειακό και αβριο στο κλειότερο κοινωνικό περιβάλλον.

Δέν είναι, όστόσο, λιγότερο ζημιόγνος ή επίδραση της Τηλεόρασης και στο σύνολο της Οικογένειας αφού με τό απλό πάτημα ενός κουμπιού μπορεί -και είσχωρεϊ- σε κάθε χώρο και τώρα μάλιστα με την άπόκτηση ενός VIDEO οποιαδήποτε ώρα, μέρας και νύχτας. " Αφού χάσαμε τό σήριαλ τών Ζεΐτε έπειδή είχαμε φροντιστήριο ή γραφεϊο, θα τό δοϋμε στίς 10 μ'ένα πιάνο κρύο φαϊ στο χέρι, καθισμένοι στην πολυθρόνα, και τότε αντίο συζήτησης, αντίο οικγενειακής επικοινωνίας. Δέν νομίζετε λοιπόν πως κάποτε θα πρέπει να συνδέσουμε τόν έαυτό μας και με τό κλεισιμο ενός κουμπιού;

Τό αποτέλεσμα είναι ένας διανοητικός λήθαργος, ή νέκρωση τών πνευματικών και κοινωνικών ενδιαφερόντων, ή καλλιέργεια μιās ιδιότυπης μοναξιάς, ό εκμαυλισμός από τή διαφήμιση και τό χειρότερο απ' όλα ή απάθεια και ή άδράνεια μπροστά στα άλλα κατὰ πολιτικά, κοινωνικά, ήθικά και έθνικά γεγονότα που διαδραματίζονται γύρω μας.



Έτσι, δέν μένουν πιά πολλά περιθώρια γιά συνειδητοποίηση τής πραγματικότητας καί άνάπτυξη κριτικού πνεύματος, ώστε ν' άναπτυχθούν τά άπαραίτητα ψυχικά άντισώματα καί τά λογικά άναγκαστικά ποδ θά μās προστατεύσουν άπό τή μαγεία τών λόγων καί τής εικόνας, εΐτε πρόκειται γιά μπόλιασμα πολιτικής προπαγάνδας, εΐτε γιά άλλαγή ήθικών άξιών, εΐτε στο κάτω-κάτω γιά μία έμπορική διαφήμιση.

Μιλώντας μάλιστα γιά τήν τελευταία δέν πρέπει νά ξεχνάμε πός εΐναι καί ή υπεθύνη -ή κύρια υπεθύνη- τής υπερκαταναλώσεως ποδ έπαψε πιά νά υπόδηλώνει τήν κοινωνική εϋημερία έπειδή κατάντησε νά γίνει κοινωνική μάστιγα.

Άνάλογη μέ τήν εϋθύνη τής Τηλεοράσεως εΐναι καί ή εϋθύνη τοϋ Ραδιοφώνου, μέ μικρότερη όμως έπίδραση γιατί ή προτίμηση τοϋ κοινοϋ βρίσκεται στο συνδιασμό ήχου καί εικόνας.

Δέν μπορούμε, φυσικά, νά παραλείψουμε καί τά άλλα μέσα έπικοινωνίας καί ένημερώσεως γιά τήν εϋθύνη τους στην καθημερινή μας πληροφόρηση. Τόν ήμερήσιο καί περιοδικό τύπο, τό βιβλίο, τό θέατρο καί τόν κινηματογράφο.

Έδώ ή άπληστοία τοϋ κέρδους χρησιμοποιεί συχνά τό ψέμμα, τό σκάνδαλο, τήν πρόκληση καί τόν έρεθισμό τών ένστικτων. Κάτω άπό έναν άμφισβητούμενο μανδύα "καλλιτεχνικών άξιών", καί στο όνομα τής "τέχνης", παρουσιάζονται άνοσιουργήματα, ποτε στη μικρή ή στη μεγάλη οδόν καί ποτε στο θέατρο. Έδώ πολλές φορές ή βωμολοχία έμφανίζεται σάν χιούμορ, ή προστυχία σάν έξυπνο πνεύμα, ή βία σάν άναμφισβήτητος ρεαλισμός καί ή παραποίηση τής μεγάλης μας θεατρικής κληρονομιάς, κι ως αναφέρουμε τουλάχιστον τήν Άττική Κωμωδία, γίνεται στο όνομα τής άπλοσύτης καί τοϋ.. έκσυγχρονισμού.

Δεν εΐναι βέβαιι δυνατό νά μιλάμε γιά τήν έπίδραση τών Μέσων Μαζικής Ένημερώσεως καί ν' άφήσουμε άπ' έξω τήν προνογραφία.

Η πορνογραφία, σέ όλες της τίς μορφές καί τίς ένδηλώσεις, έπαψε στις μέρες μας ν' άποτελεΐ ένα κοινωνικό φαινόμενο. Πέρασε τά όρια τοϋ κοινωνικοϋ προβλήματος γιά νά μετατραπεί σέ κοινωνικό κίνδυνο. Κινηματογραφικές ταινίες πορνό, βιντεοκασέτες πορνό, περιοδικά πορνό, κατιλίζουν κινηματογράφους, περίπτερα, μέχρι καί τά φιλικιατζέδικα τής γειτονιάς μας.



Είναι φυσικό η ένθεση του είδους να συμβαδίζει και με μια έξαρση σεξουαλικής βίας, μια που η πορνογραφία -είτε το θέλουμε είτε όχι- ευπρόσδεκτα σειρά επιθυμιών που βάση έχουν τα κατώτερα ένστικτα και που πάντοτε σχετίζονται με συμπεριφορές απαγορευμένες, συνδεδεμένες με το αίσθημα της ντροπής και το φόβο της τιμωρίας.

Δέν χωράει καμιά αμφιβολία για την βλαπτική επίδραση της πορνογραφίας. Παρουσιάζει τη γυναίκα σαν βουλο, σεξουαλικό αντικείμενο, με μοναδικό της προορισμό την ευκαιριακή ικανοποίηση του άνδρα. Ξυπνάει πρωτόγονα ένστικτα σε άτομα ψυχικά ανάμεσα ή σεξουαλικά στερημένα και οδηγεί σε πράξεις άγριες, που σχεδόν καθημερινά διαβάζουμε στις εφημερίδες.

Θά μπορούσαμε να πούμε ακόμα πάρα πολλά πάνω στο θέμα των Μέσων Μαζικής Ένημερώσεως αλλά το σημαντικότερο είναι η "Πρακτική τους Δύναμη". Κι αυτό γιατί η έξουσία τους κάνει ανυπεράσπιστο τον πολίτη, εισβάλλοντας με φανταχτερά ρούχα κι άρώματα στο σπινθηρικό του, τη στιγμή που δυστυχώς τα μέσα αυτά κινδυνεύουν να γίνουν σε κάθε λεπτό όχημα ιδιωτικής χρήσεως για όποιον κρατά στα χέρια του την έξουσία.

Γιατί δέν μπορούμε ν'αμφισβητήσουμε την πραγματικότητα πως στην ουσία τα Μέσα Μαζικής Ένημερώσεως έχουν μεγάλη παιδευτική ικανότητα. Το βασικό θέμα είναι σε τί είδους παιδεία οδηγούν. Τί γίνεται όταν ο παιδευτικός τους ρόλος έχει άρνητική επίδραση στον λήπτη; Πώς μπορούμε να αξιολογήσουμε το πληροφορικό δυναμικό τους και τις κριτικές δυνατότητες του άκροατή περιορίζοντας συγχρόνως τις άρνητικές επιδράσεις που άσκούν ή κατευθυνόμενη εδωσσογραφία, και ή προσπάθεια μιας μονόπλευρης και παραπλανητικής παιδείας; Πώς, λοιπόν, θά κατορθώσουμε ν'αντισταθούμε στην σκληρή επίδωξη άτομικών συμφερόντων, που μπορούν να ξεκινούν από το να σου πουλήσουν μια καινούργια μάρινα σαπούνι μέχρι να σε κάνουν ν'άποκτήσεις μια διαφορετική άποψη για τις ήθικες άξίες ή να διαμορφώσουν την πολιτική σου ιδεολογία κατά τα περίπτωσιακά τους συμφέροντα;

Μέ ένα και μόνο τρόπο. Με το να κρατηθούμε έμεις άλόβητες. Και, δέν υπερβάλλω. Κι ά γίνουμε άντεροίσματα και κυμνοδοράδες κάθε είδους προπαγάνδας. Το βαρύ φορτίο πέφτει σε μας, τις γυναίκες. Τίς νοικοκυρές. Σε μας που ύψώσαμε κόρες, άδελφές, μένους, κι έν αύριο τό θέλει ο θεός γιαγιάδες. Μόνο έν έμεις κρατηθούμε



τό μυαλό μας ελαττωμένο και ανεπηρέαστο, την ψυχή μας θεματοφύλακα των ηθικών και εθνικών αξιών και την καρδιά μας γεμάτη αγάπη και αυταπάρνηση, θα μπορούσαμε πρώτες εμείς να μπορούμε στο μυαλό και την ψυχή των αγαπημένων μας, προτού τό κάνουν άλλοι, που τό κίνητρά τους δεν έχουν την ίδια ηθική και εθνική αρετήρα με τὰ δικά μας.

"Ας αναρωτηθούμε λοιπόν όλες μας πριν αφήσουμε αυτήν την αΐθουσα. Έχουμε προσπαθήσει όσο έπρεπε να κρατήσουμε συσπειρωμένη γύρω μας την οικογένεια μας; Τους δώσαμε όλα όσα μπορούσαμε ή μήπως κρατήσαμε και κάτι για τόν εαυτό μας, που δεν αντιλέγω, άναμφισβήτητα και δικαιωματικά μᾶς άνήκει; "Αν όχι, ἔς δώσουμε και τόν τελευταίο σπινθήρα τῆς δύναμῆς μας, γιατί οί καιροί εἶναι δύσκολοι και ἔγκειται σέ μᾶς νά γυρίσουμε τό ποτάμι πίσω ἔστω και στόν τελευταίο χτύπο τοῦ ρολογιοῦ.

Ἑλένη Παπαθεοφάνη.

